

Nr 248

Av herrar **Anderson** i Sundsvall och **Ståhl**, *angående lönetillägg till vissa befattningshavare enligt kungörelsen den 9 oktober 1953 i avvaktan på en översyn av dyrortssystemet.*

När nu gällande dyrortsgruppering fastställdes, nedflyttades vissa orter från och med den 1 januari 1954 till lägre ortsgrupp än som tidigare gällt för dem. Samtidigt infördes rätt för statsanställda på de nedflyttade orterna att åtnjuta särskilda lönetillägg, motsvarande skillnaden mellan lönen i den tidigare och den nya ortsgruppen.

Bestämmelserna härom, som var av övergångskaraktär, intogs i en särskild kungörelse om lönetillägg till befattningshavare å vissa orter, SFS 1953: 625, i vilken även angavs de orter för vilka bestämmelserna tills vidare skulle gälla. Denna lönetilläggskungörelse har därefter alltsedan januari 1954 varit gällande och tillämpats för anställda på de nedflyttade orterna.

Att övergångsbestämmelserna erhöll denna utformning liksom att de tillämpats hela tiden efter dyrortsreformens genomförande utan annan inskränkning än att ett par orter återuppflyttats till högre ortsgrupp torde till väsentlig del bero därpå, att billighetsskäl ansetts tala för, att de anställda icke skulle behöva vidkännas sänkta löner till följd av

Såväl i samband med att förslaget till ny dyrortsgruppering framlades år 1953 som vid senare tillfällen har allvarliga erinringar mot nedflyttningarna framförts från berörda orter. Sålunda har i varje fall löntagarorganisationerna i Karlstad, Kristinehamn och Sundsvall i skrivelse till civildepartementet vid upprepade tillfällen ifrågasatt tillförlitligheten i det primärmaterial, som låg till grund för beräkningen av indextalen för dessa städer och som alltså blev av avgörande betydelse för berörda städers nedflyttning till lägre ortsgrupp. Enahanda synpunkter har av nämnda organisationer anförts i framställningar till Kungl. Maj:t.

I bilaga 2 till årets statsverksproposition framlägger Kungl. Maj:t förslag till löneplansrevision för statsanställda i enlighet med den överenskommelse, som i december 1956 träffats mellan civildepartementet och tjänstemannaorganisationerna. Enligt förslaget skall lönetilläggskungörelsen från 1953 nu upphöra att gälla, vilket alltså innebär, att

det lönetillägg, som de anställda på de i dyrortshänseende nedflyttade orterna hittills fått åtnjuta, slopas från och med den 1 juli 1957. (I realiteten från och med den 1 januari 1957 på grund av särskilda bestämmelser.)

Även om förslaget jämväl i denna del är grundat på en överenskommelse, kan vi ej uraktlåta att på denna punkt anföra erinringar.

Den föreslagna löneplansrevisionen avser att bereda de statsanställda kompensation för den eftersläpning i lönehänseende, som beräknats föreligga vid jämförelse med lönerna på den enskilda arbetsmarknaden. Om lönetilläggen enligt övergångsbestämmelserna från 1953 nu slopas för anställda på de nedflyttade dyrorterna, kommer detta att innebära, att kompensationen för åtskilliga löntagargrupper på dessa orter endera helt uteblir eller inskränkes till ett fåtal kronor per månad. Ett sådant resultat måste te sig i hög grad obilligt, eftersom ingenting inträffat efter den 1 januari 1954, som motiverar att lönetilläggen slopas. De invändningar, som tidigare gjorts mot tillförlitligheten av det material, som legat till grund för beräkningen av de nedflyttade orternas indextal, äger alltjämt giltighet med samma styrka. De statliga lönernas ogynnsamma relationer till den enskilda arbetsmarknadens löner kommer att bestå, varav följer att de statliga verkens rekryteringssvårigheter på dessa orter också kommer att bestå.

I propositionen antydes, att vid förhandlingarna ställts i utsikt att möjligheterna för en mjukare övergång än som innefattas i överenskommelsens s. k. garantiregel skall undersökas. Av propositionen framgår icke huruvida sådana undersökningar kommit till stånd. Enligt uppgifter, som bland annat återgivits i en del fackliga tidningar, skulle emellertid sådana övergångsbestämmelser numera ha diskuterats. Innebörden av dessa skulle — om uppgiften är riktig — i korthet innebära, att den, som är anställd på någon av de nedflyttade orterna, skulle under en övergångstid på tre år erhålla ett lönetillägg motsvarande skillnaden mellan två tillämpliga löneklasser. Tillägget skulle emellertid icke komma alla anställda till godo. Nyanställda skulle icke erhålla tillägget, och befattningshavare, som ännu icke uppnått högsta löneklassen, skulle få behålla tillägget endast intill tiden för nästa löneklassuppflyttning.

Övergångsbestämmelser enligt här skisserade grunder måste leda till ur rättvisesynpunkt mindre tillfredsställande resultat, varjämte lönesystemet — låt vara under en övergångstid — skulle bli ännu mera tillkrånglat än vad det redan är.

Förra årets riksdag beslöt i anledning av då väckta motioner, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en översyn av dyrortssystemet. I sitt utlåtande över motionerna (nr 226) anförde statsutskottet bland annat följande:

Utskottet har för sin del funnit vad i förevarande ärende förekommit ge vid handen, att behov av en översyn av det nuvarande dyrortssystemet föreligger. Utskottet vill därför förorda att en dylik kommer till stånd. Såsom dyrortsnämnden framhållit torde såväl en omgruppering som en omprövning av antalet ortsgupper böra grundas på en ny pris-geografisk undersökning, varvid bör övervägas om den bör baseras på samma principer som tillämpades vid senaste undersökningen. Enligt utskottets mening bör en utredning i frågan vara allmän och förutsättningslös, utan att man på förhand binder sig vid någon viss linje.

Att nu, kort tid efter det att riksdagen beslutat att en förutsättningslös utredning bör komma till stånd i samband med en översyn av hela dyrortssystemet, utan någon som helst undersökning vidtagna åtgärder, som innebär att lönetilläggskungörelsen sätts ur kraft, är icke rimligt. Det riktiga och rimliga synes i stället vara, att kungörelsen, i avvaktan på resultatet av den dyrortsundersökning som riksdagen nyligen beslutat, alltjämt får gälla för det fåtal orter, som ännu omfattas av den samma.

På grund av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen i samband med behandlingen av förslaget till löneplansrevision måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att Kungl. Maj:ts kungörelse den 9 oktober 1953 om lönetillägg till befattningshavare på vissa orter jämte tilläggsförfattningar i avvaktan på en översyn av dyrortssystemet alltjämt skall gälla.

Stockholm den 25 januari 1957

John R. Anderson
i Sundsvall

Manne Ståhl